

WEST-VLAAMSE MILIEUFEDERATIE

Nr. 4 – Jaargang 16 | Driemaandelijks tijdschrift | Dec 2021 - jan - feb 2022

Afgiftekantoor Kortrijk Mail | Erkenningsnummer P926193

Verantwoordelijke uitgever: Krisina Naeyaert | Normandiestraat 178 | Wevelgem

7 OPINIE

Waterbeleid: Hoe Vlaanderen haar eigen veroordeeling organiseert

9 FOCUS BELEID

ProCoRo | MiNaraad | Westtoer

13 FOCUS REGIO

Luchtmachtbasis Koksijde te koop: tijd om te breken met gewoonten uit het verleden?

16 OVER DE SCHREVE

Wonen tussen vink en steenuil: natuurinclusieve wijk in Olsjt – en niet Olsjt

18 HET VERHAAL VAN DE DOENER

Isabel Lemahieu, vrijwilliger voor Vogelbescherming Vlaanderen

3 FOCUS THEMA

Ecologisch beekbeheer: werk aan de winkel!

INTRO

Kristina Naeyaert

De leden natuur- en milieuverenigingen verwachten van de West-Vlaamse Milieufederatie dat we onze rol spelen als vakbond voor een beter leefmilieu en meer natuurkwaliteit in West-Vlaanderen. En dat doen we met verve.

Maar toch is onze capaciteit beperkt. Steeds grotere uitdagingen komen op ons af: klimaatadaptatie, watermanagement, betonstop, natuurinclusieve landbouw, erosiepreventie.... Tegelijk bulkt het publieke omgevingsloket uit van vergunningsaanvragen voor het kappen van (oude) bomen, ophogingen van lager gelegen akkers of weides, bufferbekkens en waterreservoirs als stereotiep antwoord op de droogte- en overstromingsproblematiek, betonnen loodsen in landbouwgebied voor aardappelenopslag... Wie denkt dat we overdrijven moet maar eens een kijkje nemen.

Alertheid en ingaan tegen de meest flagrante dossiers is een noodzakelijke signaalfunctie van natuur- en milieuverenigingen. En dat maakt wel degelijk een verschil. Het beleid beperkt zich nu te vaak tot akte nemen van en goedkeuren. Vooruitstrevende ecologische kennis en inzichten worden nog te weinig geïmplementeerd in wetgeving en in uitvoerend beleid.

Eén ding is zeker: er is werk genoeg voor onze sector. Verandering brengen is moeilijk maar we hebben er goeie hoop op dat het uiteindelijk zal lonen.

Een sprankelend en gezond nieuwjaar gewenst!

Kristina Naeyaert

Voorzitter West-Vlaamse Milieufederatie

”Alertheid en ingaan tegen de meest flagrante dossiers is een noodzakelijke signaalfunctie van natuur- en milieuverenigingen. En dat maakt wel degelijk een verschil.”

FOCUS THEMA

Ecologisch beekbeheer: werk aan de winkel!

De waterkwaliteit van de West-Vlaamse waterlopen gaat niet de goeie kant op, zo bleek uit een laatste rapport van de VMM. De Europese doelstellingen, die tegen eind 2021 dienden gerealiseerd, halen we dan ook bijlange niet. In de periode 2007 tot 2017 was er wel verbetering, maar die vlakke de laatste jaren af, zeker wat stikstof en nitraat betreft.

Wat kunnen we doen om de ecologische toestand van onze waterlopen te verbeteren? Het antwoord is: de waterlopen zowel fysicochemisch als hydromorfologisch verbeteren. Om de fysicochemische kwaliteit te verbeteren is het cruciaal dat het Mestactieplan en de aanpak van het huishoudelijk afvalwater aangescherpt worden. De hydromorfologie kan verbeterd worden door bv. beken terug te meanderen of vismigratieknelpunten weg te werken. Ook het beekbeheer heeft een belangrijke impact op de hydromorfologie, m.a.w de structuur van de waterlopen in ruime zin. En op dit vlak is er in West-Vlaanderen nog veel verbetering mogelijk.

De visie over waterbeheer is gelukkig aan het veranderen: traag maar zeker stapt men af van het dogma dat een goeie waterhuishouding betekent waterlopen recht trekken en verdiepen voor een snelle waterafvoer. De waterkwaliteit was enkele tientallen jaren geleden echt slecht, dus was water iets om weg te steken. Veel waterlopen werden toen overwelfd. In West-Vlaanderen zelfs in landbouwgebied. De geesten zijn echter sindsdien gerijpt dat het anders moet: bovenstrooms zoveel mogelijk water vasthouden en laten infiltreren. Daarna: bergen en pas in laatste instantie: afvoeren. Er is ook steeds meer aandacht voor een natuurlijk functionerend watersysteem: waterlopen worden nu meer gezien als blauw groene verbindingen zowel in stedelijk als landelijk gebied. Zowat iedereen is nu overtuigd dat ruimte geven aan water ook waterpreventie is. Meewerken met de natuur dus in plaats van tegen.

Wie beheert de beken?

In Vlaanderen zijn verschillende bestuursniveau's verantwoordelijk voor het beekbeheer: De Vlaamse MilieuMaatschappij (VMM) beheert de grotere onbevaarbare waterlopen categorie 1. De Provincie is waterbeheerder voor de onbevaarbare waterlopen van categorie 2. De gemeenten voor categorie 3. In West-Vlaanderen hebben echter bijna alle gemeenten geop-

teerd om de waterlopen van categorie 3 om te vormen naar categorie 2, waardoor de Provincie ook voor deze beken verantwoordelijk is. Zodoende beheert Provincie West-Vlaanderen ruim 2.300 km beken.

Polders en Wateringen beheren in hun werkingsgebied de onbevaarbare waterlopen van categorie 2 en 3. De Provincie financiert hen hiervoor, maar blijft verantwoordelijk en zou dus de Polders en Wateringen moeten kunnen sturen naar een goed waterbeheer. In West-Vlaanderen gaat het over ruim 1.300 km waterlopen.

Afstandsregels

Via het Waterwetboek en de Wet op de onbevaarbare waterlopen (herziening 2019) worden een aantal belangrijke **afstandsregels** m.b.t. oeverzones van de beek geregeld:

- **1 meter teeltvrije zone naast waterlopen en grachten:** hier zijn grondbewerking, pesticiden en bemesting verboden.
- **5 meter mestvrije zone naast waterlopen en grachten:** hier is bemesting verboden. De waterbeheerder moet hier vrije doorgang hebben en mag in deze zone slib of maaisel deponeren, indien er geen waardevolle vegetaties aanwezig zijn én het slib proper is.

Het respecteren van deze bufferzones zou al een enorme vooruitgang voor de waterkwaliteit betekenen. Het respecteren van de 1 meter teeltvrije zone zou een reductie van stikstof, fosfor, pesticiden en sediment betekenen van 14% tot 33%. Bij een teeltvrije zone van 3 meter zou dit verdubbelen voor stikstof en fosfor en pesticiden. Dus van 30 naar 60%. Over bufferzones is beleidsmatig veel discussie, maar deze zijn cruciaal. Hoe breder hoe beter. Zwak punt is hier echter de handhaving.

Daarnaast kunnen ook beheersovereenkomsten helpen. Beheersovereenkomsten zijn gebaseerd op de vrijwillige keuze van (meestal) de landbouwer om een extensiever maaibeheer op de oeverzone te voeren dan op naastgelegen akker. Nog een andere mogelijkheid is dat de waterbeheerder de oeverzone aankoopt. Dit wordt op belangrijke plaatsen toegepast. Alle 3 deze instrumenten dienen ingezet want oeverzones hebben heel wat verschillende positieve effecten op biodiversiteit, waterkwaliteit, erosiebeperking, structuurkwaliteit, natuurverbinding, ecosysteemdiensten, enz.

Wet van de Onbevaarbare Waterlopen en Code van goede Natuurpraktijk

De Wet van de Onbevaarbare Waterlopen bepaalt welke onderhoudsmaatregelen moeten uitgevoerd worden. Maar duidelijke richtlijnen over wat waar moet staan in de Code van goede natuurpraktijk.

De Code van goede natuurpraktijk verduidelijkt de zorgplicht van de natuurwetgeving op vlak van waterbeheer. **Alle beheer aan waterlopen en grachten moeten conform de Code van goede natuurpraktijk uitgevoerd worden.** Deze omschrijft wat normaal onderhoud is. Als de waterbeheerder doet wat in de Code staat, is geen vergunning nodig. Anders wel.

In **VEN-gebied** moet de waterbeheerder een sterk natuurgerichte waterhuishouding voeren zoals omschreven in het VEN Natuurdecreet. Om vegetatie langs of in waterlopen in VEN gebied te wijzigen is een VEN ontheffing nodig, behalve wanneer men de Code van goede natuurpraktijk volgt.

In **SBZ** (Speciale Beschermingszone) en vogelrichtlijngebieden moet de waterbeheerder maatregelen nemen om verstoring van habitat en soorten te vermijden. Wanneer men zich in deze gebieden niet aan de Code van goede Natuurpraktijk houdt, is een omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging en passende beoordeling nodig.

De Code van goede natuurpraktijk geeft ook aan wanneer, waar en hoe onderhoudsmaatregelen, zoals maaibeheer en slibruiming, kunnen uitgevoerd worden. Per ingreep wordt er

een tijdsvenster vastgelegd. Wanneer men de Code niet volgt en er is geen vergunning is men in overtreding met natuurwetgeving en kan er handhavend opgetreden worden.

Maaien: wanneer, waar en hoe?

Men kan de talud maaien en/of de waterbodem maaien.

Taluds maait men om de waterafvoer te verzekeren en om verbossing tegen te gaan, die de toegankelijkheid van de waterlopen bemoeilijkt. Buiten VEN en SBZ ziet men een 1ste maaibeurt vanaf 15 juli en 2de maaibeurt vanaf 15 september als normaal onderhoud. Voor 15 juli maaien kan niet zonder vergunning. Binnen VEN en SBZ en bijzondere oeverinrichtingen (zoals plasbermen) kan maaien pas vanaf 1 augustus.

Ecologische aandachtspunten bij het maaien van taluds zijn:

1. Niet te vroeg maaien. Best wachten tot najaar.
2. Gefaseerd maaien. Jaarlijks beide taluds maaien is geen must! Best is slechts 1 talud per jaar te maaien. Dit zorgt voor een evenwicht tussen vasthouden en afvoer. En zo behouden insecten en vogels een schuilplaats, terwijl verbossing voorkomen blijft. Bovendien spaart deze werkwijze kosten uit. De uitgespaarde middelen kunnen ingezet voor bv. afvoeren van maaisel. Maaisel mag niet op de 1 meter zone gestort om een ecologische buffer te behouden.

Maaien van de waterbodem

Een betere waterkwaliteit geeft meer waterplanten, die zorgen voor habitat voor vissen en andere organismen en voor zuurstof. Ze nemen nutriënten op en verbeteren zo nog meer de waterkwaliteit. Ook zorgen zij voor traagstromende zones, goed voor een vertraagde afvoer, wat inspeelt op sediment en erosie en meer structuurkwaliteit, wat de ecologische kwaliteit nog verbetert en voor meer waterplanten zorgt. In West-Vlaanderen is de waterkwaliteit vaak nog onvoldoende waardoor er weinig waterplanten in de waterlopen te vinden zijn.

Ecologische aandachtspunten bij het maaien van waterbodems zijn:

Waterbodem bij voorkeur niet maaien, want de planten sterven vanzelf af in het najaar. Wanneer ze voor teveel opstuwing zorgen is het toch soms nodig om waterplanten te maaien. Dan zijn de ecologische aandachtspunten:

1. Hoe later maaien, hoe beter.
2. Jaar per jaar bekijken of maaien nodig is en dit enkel doen als het peil te hoog wordt.

- Altijd 20% of meer van de vegetatie behouden om organismen uitwijkmogelijkheden te geven. Nog beter is blokmaaien: 50% blijft behouden. Zo kan je zelfs in een rechte waterloop voor een meanderende geul zorgen.
- Gemaaide waterplanten niet deponeren in 1 meter zone, maar eventueel in 5 meter zone.

Teveel waterplanten kan men ook vermijden door nutriënten te verminderen of bomen naast de waterloop te plaatsen: door hun schaduw zal waterplantvegetatie minder dens worden.

Talud en waterbodembodem maait men best niet tegelijk. Beter is bv. waterbodembodem maaien, maar de talud enkel wanneer de vegetatie te hoog wordt en slechts één oever per jaar. Een andere optie is om één oever natuurlijk te laten ontwikkelen of om de waterbodembodem enkel in een geul te maaien, maar de oevers niet en ook een stuk waterbodembodem te laten. Allerlei schema's zijn mogelijk maar belangrijkste is om oevers en bodem niet tegelijk te maaien, maaien te beperken en te differentiëren.

Riet maaien: wanneer, waar en hoe?

Het beste is om riet maximaal te behouden. Als men maait, dan best in de winter. Om een waardevolle rietvegetatie te krijgen, maait men beter zelfs maar om de 3 jaar. Wanneer het riet te overheersend wordt voor een goede waterafvoer, kan men riet inperken door te maaien vanaf 15 juli. Dit wordt dan best enkel toegepast waar noodzakelijk, bijvoorbeeld op (een deel van) de waterbodembodem maar niet op het talud.

Belangrijk: riet dient steeds afgesneden met messen. Klepelen of uitrukken is uit den boze. Het maaisel van riet dient afgevoerd.

Oppervlakkige ruiming

Bij een oppervlakkige ruiming wordt materiaal en voorwerpen, zoals afval maar ook planten

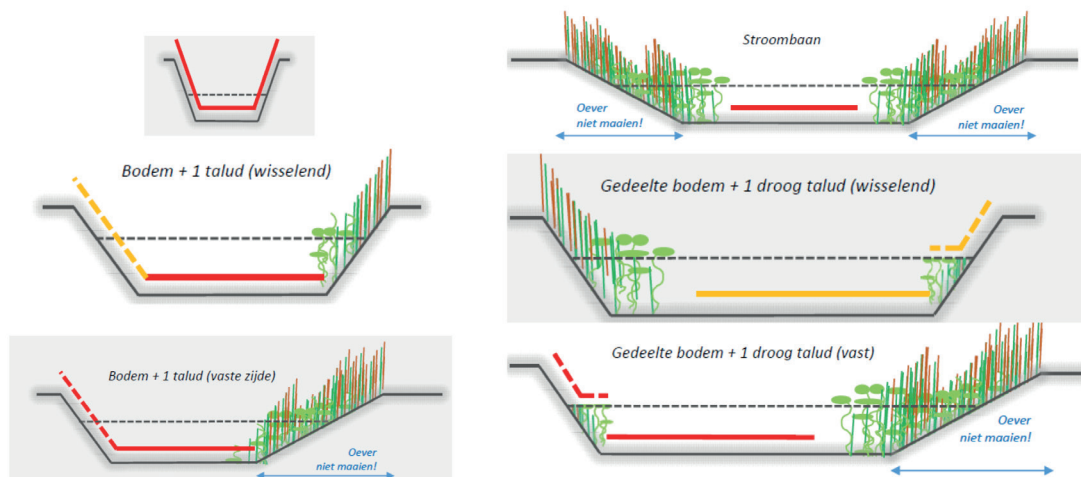
en takken, verwijderd. Zwerfpuil in de waterloop wordt uiteraard best vermeden. Maar wat met bomen en dood hout, die opstuwing kunnen geven in landbouwgebied of dorpskern of het onderhoud van de waterloop bemoeilijken?

Anderszijds zijn bomen en dood hout ecologisch zeer waardevol. Ze zorgen voor meer variatie in stroming, schuilplaatsen voor vissen, zetten aan tot hermeandering en natuurlijke berging. In stromend water in buitengebied kan men dus de afweging maken: is opstuwing aanvaardbaar, is ecologische ontwikkeling haalbaar, waar kan dood hout een kans krijgen? Minder of gedeeltelijk verwijderen in functie van diversiteit is de beste keuze.

Slibruiming

Slibruiming zijn soms nodig om sediment te verwijderen. Waterbodems zijn vaak ook sterk verontreinigd wat een negatieve invloed heeft op de waterkwaliteit.

In het Blankaartgebied stroomt jaarlijks een massale hoeveelheid van 2500 ton sediment rechtstreeks in de waterloop en 1500 ton gaat naar de riolering. De 2 aanwezige sedimentvangen vangen daar maar fractie van op. Naast hoge ruimingskosten, heeft al dat sediment ook een nefaste ecologische impact voor de Blankaart en de waterlopen van het gebied. Voor de landbouwer betekent het een groot verlies aan vruchtbare grond. Erosiebestrijdingsplannen blijken te weinig ambitieus. De erosiebestrijdingsplannen voor het gebied ten volle uitvoeren zou een reductie van 5% betekenen, maar dit gebeurt meestal niet. Er is dus meer nodig: niet alle teelten kunnen overal en zelfs op licht hellende percelen zullen klimaatbestendige teelttechnische maatregelen toegepast moeten worden, zoals niet-kerende bodembewerking, aardappelruggetjes, handhaving van de afstandsregels,...

Maaischema's. Bron: powerpoint ecologisch beekbeheer. VMM

Rivierbeek-Hertsbergebeek in Oostkamp © Marc Ryckaert

In open waterlopen mogen slibruimingen niet in broed en paaiseizoenen van 15 maart tot 31 juli. Ook mag het enkel in periodes met normale waterstand en voldoende helderheid van het beekwater. Buiten VEN en SBZ wordt een slibruiming als normaal onderhoud gezien. Binnen VEN en SBZ is er een omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging nodig. De vergunningverlener kan voorwaarden opleggen en er is advies van ANB nodig. Ook in andere groene gewestbestemmingen zoals natuurgebied en bosgebied geldt dit. Enkel de sliblaag mag geruimd. De bodem mag niet verstoord. Een goeie structuurkwaliteit zoals meandering, holle en bolle oevers dient maximaal behouden te blijven. Drooglegging om de slibruiming uit te voeren kan enkel met vergunning en nadat vooraf alle vis tijdelijk is verplaatst. Slibruiming is altijd een drastische ingreep met tijdelijk een ecologische impact. Voorkomen van teveel sediment is dus beter. Men kan dit door teeltsturende en erosiebestrijdende maatregelen en uiteindelijk ook sedimentvangen.

Bomen naast waterlopen. Mag dat of niet?

Bomen langs waterlopen zijn waardevol, maar zorgen voor moeilijker beheer. Opgaande bomen mogen als er 12 m tussenafstand is. Houtkanten mogen, maar de waterbeheerder kan eisen dat de houtkant of spontane verbossing wordt teruggezet voor beheer. Andere bomen en begroeiing mogen ook mits akkoord van de waterbeheerder. Deze heeft 30 dagen om hierover te beslissen. Weigeren mag echter niet zonder meer, maar dient gemotiveerd vanuit het decreet integraal waterbeheer.

Voorbeeld Rivierbeek-Herstbergebeek

De Rivierbeek-Herstbergebeek is één van de meest waardevolle waterlopen van

West-Vlaanderen. De bovenlopen ontspringen in Torhout, Lichtervelde, Ardoioie, Pittem, Tielt en Wingene. De benedenloop ligt in Oostkamp. De rivier ligt deels in beschermd gebied: habitatrictlijngebied, beschermd landschap, deels in VEN gebied maar ook landbouwgebied. 9 km natuurgebied en 10 km landbouwgebied. De VMM kiest voor deze beek al enige jaren voor gedifferentieerd beheer: in landbouwzones wordt jaarlijks gemaaid en oppervlakkig geruimd waar nodig, maar in natuurgebied streeft men naar nulbeheer. Dood hout wordt daar ook maximaal behouden.

In het landbouwgebied verstevigen houtkanten de oevers. Zo wil men de ecologisch kwaliteit versterken en bergingscapaciteit verhogen. Door de natuurlijke meandering van de Rivierbeek en Hertsbergebeek bergt het valleigebied ongeveer 1 miljoen m³ water. Door deze optimaal in te zetten kan wateroverlast in woongebied voorkomen worden.

Tekst: Katty De Wilde

Bronnen

- “Hoe evolueert de toestand van de waterlopen in Vlaanderen?” Nieuwsbrief VMM. 18 november 2021
- Presentatie ‘Ecologisch beekbeheer’ van Koen Martens, diensthoofd beheer onbevaarbare waterwegen VMM. Online voor West-Vlaamse Miliefederatie op 25 november 2021
- Code van goede natuurpraktijk link: <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/publicaties/code-van-goede-natuurpraktijk-luik-waterlopen-2015>

Waterbeleid: Hoe Vlaanderen haar eigen veroordeling organiseert

Ten laatste in 2027 moet de Vlaamse waterkwaliteit voldoen aan de Europese normen. Met de 'stroomgebiedbeheerplannen' kan Vlaanderen haar waterbeleid, dat al jaren mank loopt, opschroeven. Onbegrijpelijk genoeg verlaagt de overheid in die plannen de ambitie voor minstens twee beloftevolle bekkens in West-Vlaanderen: de Blankaart en de Poekebeek. Over heel Vlaanderen zou het gaan over een tiental waterlopen die plotseling verlaagt worden in ambitie. Zulke maatregelen geven bijna geen andere keuze dan via juridische weg te ijveren voor proper water. Als we het waterleven en onze watervoorraad niet dringend au sérieux nemen, stevenen we af op een impasse vergelijkbaar met de stikstofcrisis.

Wanneer het beleid de zwakste leerling achteraan zet

Dat onze natuur kreunt onder de stikstofdruk is intussen bekend. De basis voor het stikstofbeleid, de PAS, ligt in de habitatrichtlijn van Europa. Deze regelt de bescherming van de Europees beschermde natuur. Maar de druk op natuur komt niet alleen vanuit de lucht.

Ook waterkwaliteit is cruciaal. Daarom heeft de EU de Kaderrichtlijn Water in het leven geroepen. Die dwingt de Europese lidstaten om hun watersysteem gezond te houden: voldoende water van goede kwaliteit voor zowel het waterleven, als voor het leven dat afhankelijk is van water, denk maar aan watervogels. Dé hotspot in West-Vlaanderen is De Blankaart: 400 hectare waterrijke natuur, als pleisterplaats voor palingen, snoeken, rietzangers en lepeelaars. Ooit was er zelfs de otter.

Naast natuur, zorgt de Blankaart ook voor drinkwater voor 1/3de van de West-Vlamingen. Geen wonder dus, dat de verschillende overheden dit bekken bij het opstellen van de nieuwe waterplannen (Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2026) als 'speerpuntgebied klasse 3' aanduiden. In mensentaal: met een extra duwtje zouden deze bekkens tegen 2027 een goede ecologische toestand kunnen bereiken.

Samen met de waterkwaliteit, kwam ook het waterleven onder druk. Maar ook de aanvoer van drinkwater kan slechts nog in bepaalde periodes, door de sterke vervuiling van de waterlopen. Oorzaak? Huishoudens zonder riolering, industriële lozingen en de intensivering van de landbouw. Wat specifiek voor deze regio doorweegt: de trend om graslanden om te vormen naar intensieve groente- en aardappelteelt.

Lage waterkwaliteit als politieke keuze

De ambitie die de Vlaamse Overheid zou moeten hebben, zit vervat in de Europese Kaderrichtlijn Water. De stroomgebiedbeheerplannen moeten geen creatieve hoogstandjes zijn, ze moeten hier gewoon uitvoering aan geven. Samen met andere beleidsplannen voor stikstof of mest moeten ze de natuur en onze omgeving weer in goede gezondheid brengen.

Dat is alvast niet wat de huidige stroomgebiedbeheerplannen doen voor de twee enige West-Vlaamse afstroomgebieden met ambitie, de Poekebeek en De Blankaart. In de eerste voorstellen van de stroomgebiedbeheerplannen kregen ze nog het label 'speerpuntgebied klasse 3'.

Maar intussen werd door de bekkenraad – de vergadering van lokale, regionale en Vlaamse waterbeheerders – het credo "haalbaar en betaalbaar" misbruikt om de ambities terug te schroeven. De doelstelling werd meteen verschoven naar 2033 en de verklaring daarvoor werd bij politieke keuze gelegd. Eén pennentrek – en dat tijdens een openbaar onderzoek nota bene, waarin veel burgers en milieuorganisaties nog opriepen om net méér ambitie te tonen inzake waterbeleid.

Al helemaal ontgoochelend is dat de bekkenraad aangeeft dat MAP7 (het nieuwe mestplan dat nog moet geschreven worden), noch de rioleringsplannen een gunstige waterkwaliteit zouden kunnen realiseren tegen de afgesproken datum. Financiering is trouwens maar één stuk van het verhaal. Werken die nu in de startblokken worden gezet, halen de eindmeet nooit in 2027. De erbarmelijke waterkwaliteit in West-Vlaanderen is een gevolg van politieke keuzes in het verleden.

Maar ook een gevolg van de keuzes die vandaag nog gemaakt worden. Want de West-Vlaamse politiek en economie ondersteunt de boom van de groente- en aardappelteelt in de regio van De Blankaart. Net als een goede waterkwaliteit, is het schijnbaar onhaalbaar (en onbetaalbaar) om deze landbouwactiviteiten in regel te brengen met hun omgeving. De groenteteelt heeft haar grootste watervraag op hetzelfde moment als de natuur. Dat daarbij het streefpeil van het waterrijk gebied moet sneuvelen lijkt wel een loutere vaststelling, ondanks de wettelijke vastlegging ervan op 2,7m boven de zeespiegel. In haar evaluatie van de droogte in 2020, stelt de Provincie vast dat het 'quasi onmogelijk' is om het wettelijk peil aan te houden, gegeven de groente- en serreteelten in het stroomgebied. Vrije teeltkeuze als hoger doel, ook dat is politiek.

Integrale aanpak met stikstof en mest

Alle parameters voor water staan in West-Vlaanderen op rood: kwantiteit, kwaliteit, natuurlijke loop van de beken en biodiversiteit. Maar het is nog niet te laat om het tij te keren. Dit najaar belanden er heel wat dossiers op de tafel van de Vlaamse Regering die nauw verbonden zijn aan het waterbeleid: het Mestactieplan, het erosiebesluit, de aanpak van het

stikstofprobleem, de beleidsplannen Ruimte en de vertaling van het Europese landbouwbeleid in Vlaanderen.

Met zoveel relevante dossiers op tafel, is het geen optie om de problematiek in West-Vlaanderen te blijven ontkennen. Door het 'one out, all out'-principe zijn we maar zo sterk als de zwakste schakel. Het meekrijgen van de zwakste leerling van de klas is bijgevolg geen keuze, maar een absolute noodzaak om voor al die verschillende dossiers een voldoende te halen.

Met de stroomgebiedbeheerplannen heeft de regering haar eerste lakmoesproef in een reeks van cruciale milieudossiers. Is het haar menens met het nieuwe 'water-engagement'? Dan is een aanscherping, in plaats van een afzwakking, absoluut noodzakelijk. Enkel zo kan Vlaanderen haar bedenkelijke reputatie als territorium voor de meest vervuilde waterlopen van Europa, achter zich laten. En enkel dan kan De Blankaart haar weg richting internationaal erkend topnatuurgebied verderzetten.

Tekst: Bart Vanwildemeersch
i.s.m. BBL en Natuurpunt

Verscheen in De Standaard op 26/11/2021

ProCoRo

'Alles aan de kant voor de militaire basis van Koksijde', dat was het devies dat we vooropstelden bij de behandeling van het voorontwerp PRUP (zie verder in dit tijdschrift). Met de lokale partners en de collega-vertegenwoordiger vanuit Natuurpuntkoepel Zuid-West-Vlaanderen, gaven we grondig advies op alle deelaspecten van het dossier.

Twee algemeen gedragen standpunten kwamen naar boven: camping Liefoord houdt de degelijke ontwikkeling van het natuurgebied tegen en moet dus verplaatst worden én over het hele gebied moet natuurontwikkeling voorop staan in de stedenbouwkundige voorschriften. Ook de verloren hoek waar men een jeugdcamping wil creëren midden agrarisch gebied (site Korea langs Burgweg), werd ook ongunstig gestemd. Daarnaast was de vraag tot ontharding ook breed gedragen en kreeg het zuidelijk gelegen bufferbekken geen steun. Weinig verrassend was ook dat het hele vlieggebieden maar door 11 van de 18 aanwezigen werd gesteund. Als het om ruimtelijke efficiëntie gaat, staat de landbouw naast de milieu- en natuurbeweging. Dit als het gaat om het inkantelen van het wetenschapspark (ifv drones) in de bedrijvenszone, maar ook voor het terugdringen van de bebouwing naar het absolute minimum boven de Roger Vandamestraat. De zuidelijke rand, tegen Veurne aan, zou best nu al een bosbestemming krijgen, zo vinden meerdere leden. Ook het aanleggen van een extra ontsluitingsweg naar het bedrijventerrein, lijkt niet meer dan een vooraankondiging van verdere opdeling en verkaveling van het zuidelijk gelegen landbouwgebied. De ruimte is op en stilaan begint die gedachte ook binnen te sijpelen bij de sectoren in de ProCoRo.

Tekst: Bart Vanwildemeersch

MiNaraad

De december-MiNaraad had goed en slecht nieuws in aanbieding. Het slechte nieuws – zo kunnen we vrolijk afsluiten – is dat de Provincie nog steeds vasthoudt aan de 'alles kan voor landbouw'-principes in Landschappelijk Waardevol Agrarisch Gebied (LWAG) en bij uitbreiding alle ruimtelijk kwetsbare gebieden. Dat is juridisch niet correct en dat hebben we ook aangegeven.

Voor bijvoorbeeld Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang – ook ruimtelijk kwetsbaar gebied – geldt 'Alleen die werken en handelingen mogen er worden uitgevoerd die het specifiek milieu van planten en dieren en de landschappelijke waarde niet schaden.'. Een mestverwerker kan je hier moeilijk onder laten vallen. Voor LWAG geldt dat de schoonheidswaarde niet mag aangetast worden. Dat dit niet gebeurt, moet binnen een bijzondere motivatie opgenomen worden. Een integratieplan van Inagro is daarvoor geen omvattend document. De beoordeling voor die laatste ligt evenwel wél bij de Provincie. Tenzij de RvVB er anders over beslist na een beroep. En zo blijft ons landschap degraderen.

Het goede nieuws dan: de Provincie werkt naarstig verder aan haar klimaatplan. Dit zal uitgerold worden over de verschillende bevoegdheden, zoals ruimtelijke planning, waterbeleid, mobiliteit (fietsen), landbouw, economie, ... Heel concreet ging er al een windcoördinator aan de slag, om een windplan voor de Provincie op te maken (bijna klaar) en is de droogtecoördinator ook al actief in het strijdperk. Verder blijft de Provincie ook de lokale klimaatacties steunen.

Tekst: Bart Vanwildemeersch

Westtoer

De uitkijktoren op de Hoge Blekker in Koksijde is definitief van de baan. Dit niet zozeer omwille van de beschadiging van natuurwaarden, wel omwille van vrees voor inkijk bij de burens. De toren was een onderdeel van Horizon 2025, waarbij uitkijkpunten over het landschap werden opgezet, samen met gemeenten.

Bestaande kerk- en watertorens worden gerenoveerd en geven een mooi beeld op het landschap. Hier en daar werden er ook nieuwe gepland, zoals in Houthulst of deze, op de Hoge Blekker. Het spanningsveld tussen natuur en recreatie blijft wel een gevoelig punt, maar het resultaat is veelal verbluffend.

Zo ook bij de recreatieve kustfietsroutes. Het overleg dat we hierover hadden met Westtoer en de Natuurpuntafdelingen van de kust, werd omgezet in een licht aangepaste versie van routes, met aanpassingen voor de kwetsbare natuurwaarden. De provinciale domeinen zijn al langer een terecht uithangbord van de Provincie. Met een bevraging wil Westtoer de rebranding van deze domeinen gestalte geven. Bulskampveld zal in een nieuw jasje krijgen, maar ook de Palingbeek en andere domeinen. Frisser en meer gericht op specifieke thema's. Dat imago hangt ook aan de picknickplaatsen die Westtoer over de provincie heen wil installeren. Hier hebben we een mooi overleg rond gehad, met insteek van de lidverenigingen. Tenslotte is er de bevraging van de strandclubs door Westtoer in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Deze werd in 2020 afgenomen en voorgesteld. Hier zal binnenkort overleg rond komen. We vrezen immers dat met een bevraging ook de verwachtingen komen. Deze strandclubs zijn verveld tot strandtavernes en stellen dan ook meer verwachtingen aan infrastructuur en uitbreidingsmogelijkheden. En daar zit minstens een angel in.

Tekst: Bart Vanwildemeersch

Raad van State beperkt opnieuw nachtvluchten op luchthaven Oostende

De Raad van State heeft in een nieuw arrest voor de tweede maal het ministerieel besluit vernietigd over een versoepeling van nachtvluchten op de Luchthaven Oostende-Brugge. Dat meldt de actiegroep WILOO (Werkgroep Impact Luchthaven Oostende) in de nacht van maandag op dinsdag.

Bron: VRT NWS

Bedrijven die bomen planten: 'Op een paar jaar heb je al een bosgevoel'

Francis De Nolf, een bestuurder van Roularta, dat een bos gaat planten. ©Brecht Van Maele

RIK VAN PUYMBROECK | 20 november 2021 04:00

Bron: De Tijd

Tussen 2013 en 2019 opnieuw 12.500 ha open ruimte verdwenen

In de periode 2013-2019 nam de open ruimte in Vlaanderen af met 12.500 hectare. "Dat betekent dat gronden in gebruik door landbouw of natuur werden ontwikkeld als woongebied of industrieterreinen", stelt het Departement Omgeving. Globaal genomen zijn de bebouwing, de verharding en het ruimtebeslag in Vlaanderen verder toegenomen.

Bron: Vilt

Volg ons ook op facebook:
www.facebook.com/wmfkoepel

WMF @WMF_Bart · 24 nov. ...

Mestvergisting: dure energie uit co-vergisting, komt vooral uit moeilijk te traceren co-vergistingmaterialen (reststromen voedingsindustrie, GFT, ...), niet uit mest. 'Groen gas' is relatief... @ChrisSteenwegen

standaard.be

Hoe mestfraude ook de groene stroom raakt
Uit mest wordt groene stroom gemaakt, en dat gaat gepaard met stevige subsidies. Nu de sector gerechtelijk onder vuur ligt, staan die ...

1 8

Meer lezen? https://twitter.com/WMF_Bart

Boerenbond en 12 middenveldorganisaties roepen zonevreemd gebruik van agrarisch gebied een halt toe.

Bron: Landbouwleven

Regio Brugge

Brugse ouders en grootouders voeren actie voor het klimaat: "De stad moet haar beloftes dringend omzetten in concrete acties"

Voor de start van de gemeenteraad maandag in Brugge hebben enkele grootouders, (toekomstige) ouders en kinderen actie gevoerd voor het klimaat. Ze vragen dat het stadsbestuur de beloftes rond klimaat sneller omzet in concrete maatregelen.

Bron: VRT NWS

MEULEBEKE / Samenleving

Handen uit de mouwen tijdens 'Dag van Natuur': "Groene beleving creëren"

Tielt voert belasting in om bomen te redden: "Twee keer nadenken vooraleer je een boom velst"

Tielt voert als eerste stad in Vlaanderen een boombelasting in. Iedereen die een boom kapt, moet een nieuwe planten. Heb je daar de plaats niet voor, dan moet je een boombelasting betalen. Met dat geld plant de stad dan nieuwe bomen aan op openbaar terrein. "We zijn een groene stad en willen dat blijven", vertelt schepen van Natuur Roos Tack (CD&V).

Bron: VRT NWS

Met man en macht werd er vol overgave gewerkt bij de aanplant van eiken en van struweel. (foto Luc)

Bron: Krant van West-Vlaanderen

WEST-VLAAMSE NATUURSTUDIEDAG

zaterdag
5 maart 2022

Van 9.00u – 16.30u
op de KULAK in Kortrijk

Tendensen in de natuur

20^e
editie!

12
ACTIVITEIT IN DE KIJKER

V.U.: Peter Norro, Koning Leopold III-laan 41, 8200 Brugge - Foto: dter © Yves Adams, Vidaphotonet.

Hoe zie jij
de toekomst ?

Doe mee met de schrijfwedstrijd
"Hét natuurbelevingsmoment
van 2042!"

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Schrijf je in op

www.westvlaamsemiliefederatie.be/natuurstudiedag

Rode Lijsten • Soortactieplannen • Big Data • Onder water in rivieren en Noordzee • Ganzen vroeger, nu en morgen • Evolutes in natuurfotografie • Zeldzame zaden • en meer !

KU LEUVEN kulak

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Vlaanderen
is natuur

WEST-VLAAMSE
MILIEUFEDERATIE

Luchtmachtbasis Koksijde te koop: tijd om te breken met gewoonten uit het verleden?

Tegen 2024 moeten alle militaire activiteiten verdwenen zijn van de Luchtmachtbasis Koksijde. De reddingshelikopters verhuizen naar Oostende en de andere activiteiten worden ook verplaatst. Enkel voor sporadische trekoefeningen met helikopters en noodgevallen behoudt de basis nog een functie. Na jaren van relatieve onzekerheid komt er dus een einde aan de iconische aanwezigheid van de militairen op de site. Even iconisch zijn de ambities van de gemeente Koksijde. Samen met de Provincie – die in opdracht van het Vlaams Gewest het proces van herbestemming trekt – werd een eerste plan voorgesteld.

Met het voorstel Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) Reconversie Militaire Basis Koksijde gaf de Provincie, samen met de gemeente Koksijde en in overleg met Defensie, het startschot voor de discussie rond de herbestemming van de basis. Aan de hand van een wensenlijst van verschillende en vooral lokale actoren werd het gebied opgeladen met tal van bestemmingen: bedrijventerreinen, luchtvaart, gemeenschapsvoorzieningen, een fietspad, wat vastgoed, jeugdverblijfplaatsen, sportaccommodatie en natuur. 450 hectare geeft plaats voor grote dromen.

Het had erger kunnen zijn

Tussen de SWOT-analyse bij aanvang van het strategisch project – in 2013 georganiseerd door de Provincie – en vandaag, zijn de barsten in het ruimtelijk beleid steeds zichtbaarder geworden. Niet alleen de drie opeenvolgende droge zomers, maar ook de echo's van de wateroverlast van 2021 en de blijvende achteruitgang van de biodiversiteit klinken steeds luider. En dan is er ook het stikstofarrest: landbouw, maar ook de transportsector en industrie, moeten minder

stikstof produceren om de natuur terug te herstellen. Daarenboven dreigt er ook een mogelijk waterarrest, waarbij er grote kans bestaat dat het natuurgericht waterbeleid zelfs in West-Vlaanderen voet aan de grond zal moeten krijgen. Een schot voor de boeg werd hiervoor al gegeven door de vzw Dryade, met een vraag tot opleggen van bestuurlijke maatregelen voor de Polders en Wateringen. Dit, omwille van het onvergund wegpompen van water en de schade die dit aan de natuur toebrengt. Een gewaarschuwd planner is er twee waard.

Toen bij aanvang van het project, in 2013, elke 'actor' zijn of haar dromen mocht doorgeven, waren veel van de hedendaagse problemen nog maar wat waarschuwingen in de marge, vooral door de milieu- en natuurbeweging geuit. Een pretpark (Captain Jack), een shoppingcenter ('Koksijde- Village'), plaats voor lawaaisporten, bedrijventerreinen en headquarterzone, een overdekte skipiste, zwembad, wegpompen van zoet water voor IWVA, ... leken toen net iets haalbaarder. Gelukkig is een van de 'voordelen' van de traagheid van zulke processen, dat heel wat ideeën onhaalbaar of ongewenst bleken.

Wat dan wel?

De plannen die nu voorliggen gaan uit van het maximale behoud van wat er is. ‘Dat hebben we altijd al zo gedaan en is een stuk goedkoper natuurlijk’. De macht der gewoonte om zaken niet essentieel in vraag te stellen? De kazerne en loodsen in het noorden worden – in wat nu voorligt – bijna integraal behouden en zouden dienst doen als ruimte voor de technische dienst, jeugdverblijfplaats, kinderopvang, groendienst en nog wat gemeentelijke functies die zo gebundeld kunnen worden. Mooi gelegen trouwens: midden in de Noordduinen.

De duinpolderovergang die vanuit de Noordduinen de verbinding maakt naar het Langgeleed en zo naar de open polders, wordt voor een groot deel natuurgebied. Of beter: dat is het al. Een net wat kleinere oppervlakte dan de zones die al beschermd zijn onder Duindecreet, habitatrichtlijn of VEN-IVON krijgt een natuurbestemming. Andere delen krijgen het label ‘gemengd openruimtegebied’, waar in principe nog veel mogelijk is – van die laatste wordt de invulling verder in het proces bepaald. Paden en wat stukken aan de landingsbaan worden gedeeltelijk opgebroken en natuur hersteld, samen met ANB die er al wat terreinen beheert. Als een stuk niemandsland blijft de militaire camping (Liefoord) vooralsnog liggen: een niet-vergunde camping voor de militairen die de verbinding tussen de natuurgebieden verhindert. Het behoud van deze camping is voor Defensie een voorwaarde voor overdracht. Voor de ProCoRo – het adviesorgaan Ruimtelijke ordening voor de Provincie – moet die helemaal weg. Wordt vervolgd. Als een schijnbaar detail krijgt een oude loods – die erfgoedwaarde toebedeeld krijgt, dus te behouden – de functie om de in het dorp minder te integreren jeugdactiviteiten te ondervangen. Deze loods van het 40ste smaldeel mag ook wat uitbreiden, met de rug tegen het beschermde natuurgebied. Het ligt ook niet helemaal niet in de lijn, dat er binnen de natuurbestemming ook de cyclocross wordt voorzien als stedenbouwkundig voorschrift: mooie tradities, veel volk, weg natuur.

Op de terreinen van de groendienst, aan de kerk van Koksijde, staan woningen ingepland: een open geheel, met zicht op de polders én een mooie waterpartij aan de Langgeleed. Betaalbaar wonen is in Koksijde al langer een issue en deze locatie moet hier mogelijk een antwoord bieden. Al vraagt de ProCoRo ook hier garanties. Nochtans was die waterpartij misschien beter gepland in het verlengde van de duinpolderovergang naar het Langgeleed. Daar waar het zuivere zoete duinwater het beekje in loopt en waar de verbinding met de natuur kan worden gemaakt. Het gebied van de Noordduinen tot het Langgeleed is immers van groot belang voor het herstel van het watersysteem en het groenblauwe lint door het landschap.

Het gebied ten zuiden van het Langgeleed maakt deel uit van het open polderlandschap. Hier krijgt de landbouw een voorname plaats – tussen de landingsinfrastructuur – naast een zone voor wetenschapspark en bedrijventerrein. Helemaal tegen Veurne aan is er mogelijk een zone voor een stadsrandbos, of volkstuintjes. Die zone sluit het gebied dan af, vooraleer je in het Veurnse Petit Paris komt.

En de luchthaven dan?

“Er komt een grotere club voor sportvliegen en later moeten er ook kleine jets kunnen landen.”, zegt burgemeester Vandenbussche aan Focus-WTV (25/10/2021). Naast extra ruimte voor de WAC, de vliegclub die er momenteel al zit, zou er ruimte komen voor recreatieve helikopters en jets. “We willen er een recreatieve luchthaven ontwikkelen zoals in Le Touquet.”, zo geeft de burgemeester de ambities duidelijk weer (HLN 24/04/2019). “Een windmolen op de basis zal niet kunnen omdat het beleid er een recreatieve luchthaven wil.”, zo vervolgt hij in het zelfde artikel. Ambitie zat, om de toegankelijkheid van het golfterrein wat verderop te verzekeren.

Niet alles kan

Dat de Noordduinen nu al last hebben van te veel stikstof, zou wel eens roet in het eten van de plannen kunnen gooien. Stikstof onder andere door de aanwezige pluimveestallen, maar ook door de lokale luchtvaart en de toestroom van meer verkeer door een hogere dynamiek in het noordelijk deel. Daarenboven legt het uitbouwen van de luchtvaart – op een boogscheut van de luchthavens van Ghyselde, Calais, Lesquin, Oostende en Wevelgem – beslag op de ambities voor duurzaam beleid, die ze zichzelf opgelegd heeft binnen het kader van de Sustainable Development Goals (SDG's). Het is ook nog de vraag hoe men zal handhaven dat er niet boven vogelrichtlijngebied wordt gevlogen – zoals nu het geval is.

Op vlak van ontharding – waar Vlaanderen met de Blue Deal hard op wil inzetten – blijven we bij een 0%: geen beton bij, geen asfalt weg. Nochtans heeft Vlaanderen vooropgesteld om 20% minder verharding te hebben tegen 2050. Er liggen hier grote kansen voor het grijpen door het ruimen van delen van de infrastructuur, zowel in de Noordduinen, de camping als ook delen van de wegenis (ook landingsbaan). Dit met de nadruk op de meest natuurlijke gebieden. Het zou landbouw in landbouwbestemming ook vereenvoudigen om daar uit te breken. Voor de Noordduinen is recent (2019) een natuurbeheerplan goedgekeurd. Hierin staat ook de toegankelijkheid van de duinen aangegeven.

Het doortrekken van een fietsverbinding door de Noordduinen – die al stevige druk kennen – richting school of andere bestemmingen zal niet

zo eenvoudig worden, als dat de stippellijntjes op de kaarten doen uitschijnen.

Ook het planbaten/planschade-verhaal is niet helemaal duidelijk. Eens eigenaar, kan Koksijde de zelf ingekleurde gronden verkopen of uitbaten naar eigen goeddunken – binnen de plancontext natuurlijk. De gemeente Koksijde, die de terreinen in één geheel zou moeten kopen, heeft er een 20 miljoen voor veil. Dit zou gecompenseerd worden met de ontwikkeling van de terreinen van de technische dienst aan de Farasijnstraat, in residentiële buurt (naar woongebied –buiten plancontext) , maar ook de terreinen van de groendienst, aan de kerk van Koksijde. Daarnaast zal een deel van de terreinen niet door de gemeente Koksijde zelf, maar door bijvoorbeeld de WAC gebruikt worden, volgens dit plan en zullen hoogstwaarschijnlijk ook stukken overgaan naar ANB of derden, zoals de landbouw. Daarnaast heeft het plan ook betrekking op andere partijen als landbouwwitbatingen en bewoners of grondbezitters. Een duidelijk overzicht van planbaten/-schade zou het financiële luik kunnen verduidelijken. Want wat ook niet duidelijk is, is de kost voor de uitbating van de eventuele luchthaven. Of het de inwoners van Koksijde zullen zijn, die hiervoor zullen moeten instaan, daar hopen we binnenkort nog wat inzicht over te verwerven. Defensie zou een 45 miljoen euro vragen voor de hele site.

Koksijde en West-Vlaanderen kunnen meer

29 hectare natuurbestemming (die nu al onder deze categorie valt) en 40 hectare verharding, bedrijven- en wetenschapspark. Dat is de verhouding. En dat kan beter. Zeker nu vastgoedsector stelselmatig de druk op resterende duinvegetatie in woonbestemming opvoert. Landschapsinrichting – en ontwikkelingen op deze schaal – dient verder te kijken dan de huidige noden, gebaseerd op plannen die al ruim 10 jaar geleden werden neergepend. Ze dient niet alleen in te spelen op de lokale noden van het moment, maar vooral op die van de toekomst. Voorbeelden van echte lange termijnvisies vinden we legio in het buitenland waar men kiest voor water en natuur als basis voor de ontwikkeling.

Daarom: Zorg voor verbonden natuur in en om het gebied en herstel van de connectie van de duinpolderovergang met het polderlandschap. Durf dromen van het herstel van de rugstreep-padpopulatie in het gebied en het Langgeleed dat terug een natuurverbindende functie kan opnemen. Herstel de verbinding met de Belvédère en breek de gebouwen in het noordelijk gedeelte af tot er een maximaal herstel is van de Noordduinen. Breek de landingsbanen dan ook maximaal uit en geef het achterland tussen Koksijde en Veurne terug adem. Baseer de plannen op een degelijke inventaris van de natuurkansen op het terrein. Geef ruimte aan het klimaat. Combineer het wetenschapspark met de bedrijvensite door de hoogte te verkennen aan de rand. Geef Veurne een stadsrandbos in Koksijde en ga met de landbouwsector op zoek naar maximale kansen om bedrijfsvoering en landschapsherstel samen te laten gaan met de gevoelige natuur.

West-Vlaamse Milieufederatie, Natuurpunt Westkust en Natuurpunt De Bron

Dat de West-Vlaamse Milieufederatie, samen met Natuurpunt Westkust en Natuurpunt De Bron, het initiatief nam om alle natuurpartners samen te brengen, hoeft geen verbazing. De West-Vlaamse Milieufederatie gaf stem aan de noden van de natuur en het klimaat binnen de provinciale adviesraad voor ruimtelijke ordening (ProCoRo – zie Focus Beleid). Het is duidelijk dat de huidige inzichten moeten leiden tot een andere manier van invullen van dergelijke grote gebieden, met de nadruk op natuurherstel en duurzame ontwikkeling. We zijn ervan overtuigd dat de ook de andere actoren deze weg willen verkennen, omdat ook zij weten dat er niet meer te morsen valt met open ruimte.

Tekst: Bart Vanwildemeersch
Foto's: Luc David

Dit artikel geeft het standpunt weer van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw

OVER DE SCHREVE

Wonen tussen vink en steenuil: natuurinclusieve wijk in Olst – en niet Olsjt

Olstergaard ligt aan de voet van de IJssel in Olst. Niet het Oost-Vlaamse Olsjt, maar wel het Olst in de Nederlandse provincie Overijssel. Fruitteelt tekent de geschiedenis van het landschap. Mooie landgoederen in de omgeving van Deventer wisselen af met een rustig landschap.

Om de druk op de woningmarkt wat te lichten – die is in Nederland nog steviger dan in Vlaanderen- én tegelijk de druk op natuur aan te pakken, startte het gemeentebestuur van gemeente Olst-Wijhe in 2016 het plan om een duurzame wijk uit te werken. Niet zomaar een wijk met wat wadi's en energieneutrale woningen: de wijk zou natuurinclusief, gezond en sociaal worden. 78 woningen op 3,5ha voormalige akkergrond zouden wat stoom van de markt moeten laten. Hiervoor werkt de gemeente samen met drie bureaus: stedenbouwkundig bureau SVP, landschapsarchitect Haver Droeze en ecologisch adviesbureau Ecogroen.

Het stedenbouwkundig plan van Olstergaard lijkt op het eerste zicht een gewoon plan. Maar schijn bedriegt: het plan is namelijk opgedeeld in drie delen. De basis, het casco, zorgt voor een organisch netwerk van groen dat door de hele wijk loopt. De lijnen zijn gevuld met bomen, houtwallen, struiken en ander struweel. Bestaande oude paden en bomen behouden hier gewoon hun plek. Met dit netwerk wordt de natuurinclusiviteit van de site bewaakt. Ruimte zal er zijn voor heel wat vogelsoorten, als gierzwaluw, steenuil, maar ook bosmuizen en egels, en heel wat insecten, maar ook mensen. Soorten als lijsterbes, Gelderse roos, mispel en meidoorn moeten dit mogelijk maken, net als grote bomen die strategisch worden ingepland, als uitkijkpost voor roofvogels – het is een open omgeving – en nestkastjes voor steenuiltjes. Over het hele terrein worden fruitbomen aangeplant (met oude rassen). En elders krijgen takkenwallen en insectenhôtels al in de planingsfase een toegewezen plek.

Daarnaast zijn er ordeningsprincipes vastgesteld. Aan de hand van 5 kernwaarden, gaat het project op zoek naar de juiste bestemming voor elke bewoner: ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, klimaatbestendigheid, circulariteit en de natuurinclusiviteit -waar we straks nog dieper op in gaan. Deze zeggen bijvoorbeeld iets over de oriëntatie van de woningen, de locatie waar water wordt vastgehouden in bijvoorbeeld wadi's (waarvan enkele met kleilaag voor kamsalamanders en kikkers) en routes die wenselijk zijn om woonvelden met elkaar te verbinden en een buurtgevoel te creëren. Tussen deze assen en vlekken in, resten de woonerven, of 'woonsferen'. Deze zijn -binnen een vast kader- verder uit te werken met een groep van toekomstige burens, zoals een bloemen-, moes- of fruittuin. Dit is de 'inclusiviteit' van de mens uit natuurinclusiviteit.

De woonsferen vormen de basis van de spelregels die gelden binnen Olstergaard. Deze spelregels gaan in op de natuurinclusiviteit, circulariteit, ruimtelijke kwaliteit, klimaatbestendigheid en duurzaamheid van de buurt. Zo wordt afgesproken dat woningen energieneutraal worden gebouwd en er geen pesticiden worden gebruikt, maar bijvoorbeeld ook waar nestgelegenheden moet worden ingebouwd voor onder andere gierzwaluwen.

Naast een verdeling van het terrein in woonvormen zoals tiny houses op palen, of kleine erven

met meer privacy, wordt ook in de natuurinclusiviteit afgewisseld. Sommige mensen gaan voor een volledig circulaire woning in een voedsellandschap, anderen zoeken juist naar een groene omgeving waar samen geleefd kan worden. Daarvoor stelden de bewoners, samen met het ecologisch adviesbureau Ecogroen een keuzemenu samen. Voor elk gebied moet de lijst worden gevolgd die van toepassing is op het gebied. Uiteraard worden de lijsten benoemt met superlatieven, maar niet helemaal onterecht. De laagste categorie is de Olstergaard 'super', die gaat over naar 'ultra' om te eindigen in 'Max'.

De kavels komen te liggen in verschillende woonsferen: natuurlijk cultuurhistorisch, natuurlijk voedselrijk en natuurlijk ecologisch. De bebouwing in het natuurlijk cultuurhistorische deel sluit aan bij de kenmerken van de regio. Geen pastoriewoningen, maar wel een kenmerkende bouwstijl, met afgescheiden percelen. Groendaken, grote bomen en wadi's moeten verweven zijn met de kavels. Erfafscheidingen in Bekaedraad? Nee: lokale wilgentenen en haagmateriaal verplicht. En verder: vleermuizennissen, nestgelegenheid voor de gierzwaluw, vogelvides en een insectenmuur. Het geheel wordt ingekleed met een 4-lagig voedsellandschap (bomen, struiken, heesters en bodembedekking). De natuurlijke integratie van deze bouwsfeer heet –niet onverwacht- al 'super' en voor de volgende gaat het over 'ultra' naar 'max'.

In de gebieden met het label 'natuur voedselrijk' en 'natuurlijk ecologisch', engageert de bewoner zich om nog een stapje verder te gaan, zoals nestgelegenheid voor de gele kwikstaart of de zwarte roodstaart op het groendak. Ook voor de verbindingen tussen de kavels gaan de verwachtingen omhoog: hagen, fruitstruiken, snoeiafval hergebruiken,... Ook voor het voedsellandschap gaan de eisen de hoogte in: 7 lagen moeten worden bereikt, van hoogstambomen, naar wortelgewassen.

De lijn wordt ook doorgetrokken in het gebruik van materialen voor bestrating, aangepaste verlichting, een verbod op beregenen met grondwater, gemeenschappelijke compostering, nazuivering van het grijswater met helofyten, ... tot het opstellen van normen voor gebruik van gerecycleerde materialen voor de bouw van het huis. Sommige woningen moeten zelfs volledig demonteerbaar en herbruikbaar zijn (geen caravans). Waar wachten we hier nog op?

Meer info

www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.1773.BP2019003007-0201r_NL.IMRO.1773.BP2019003007-0201.html#_3_Groen

issuu.com/olst-wijhe/docs/ontwikkelingsplan_olstergaard

HET VERHAAL VAN DE DOENER

Isabel Lemahieu, vrijwilliger voor Vogelbescherming Vlaanderen

Wat drijft je inzet en hoe begon het?

Broedplaatsen geschikt voor holtebroedende vogels, zoals de Kerkuil worden vaak afgesloten, afgebroken of verplicht dichtgemaakt. Daarmee is het allemaal begonnen voor mij. Er werd mij vervolgens gevraagd om de kerkuilenwerking in de zuidelijke Westhoek nieuw leven in te blazen. Tegenwoordig zet ik mij als coördinator van Vogelbescherming Westhoek ook in voor het aanbieden van nestlocaties en nestbescherming. Daarnaast ben ik mede-coördinator van het Wildlife Taxi Team (WTT) West Vlaanderen, engageer ik mij in thematische werkgroepen en zetel ik in het Bestuur van Vogelbescherming Vlaanderen.

Welke rol speelt de West-Vlaamse Milieufederatie daarin?

De West-Vlaamse Milieufederatie heeft de vereniging al juridisch bijgestaan. In de toekomst kan dit zeker nog voorkomen.

Waar gaat het volgens jou de goede kant op in West-Vlaanderen?

Sinds mijn engagement voor vogels heb ik al veel contact gehad met landbouwers. Zij bewerken en beheren nu eenmaal het biotoop van veel vogels, die hulp kunnen gebruiken. Landbouwers zijn enthousiaster als het op vogelbescherming aankomt. Bij de meeste landbouwers zijn mijn medewerkers en ikzelf graag geziene gasten. We hebben de landbouwers nodig! Dat weet ik als boerendochter maar al te goed.

Waar moet in onze provincie dringend de hand aan de ploeg?

De Vogelopvangcentra (VOC's) en Wildlife Taxi Teams (WTT's) geven elke dag het beste van zichzelf om noodlijdende wilde dieren een volwaardige 2de kans in de natuur te bieden.

Het zou fijn zijn mocht elke gemeente (financieel) haar steentje willen bijdragen want het kostenplaatje loopt hierbij hoog op.

Welke 'groene' droom hoop je ooit verwezenlijkt te zien?

Het zou geweldig zijn mocht er nog minstens één opvangcentrum bijkomen in het zuiden van de provincie.

Op welk (groen) plekje in de provincie kom je tot rust?

In boerenlandschap, wandelend en rondkijkend naar welke vogels en wilde dieren er zijn. Dat kan evengoed in Heuvelland als in Midden-West-Vlaanderen zijn.

WEST-VLAAMSE MILIEUFEDERATIE

De West-Vlaamse Milieufederatie vzw zet zich in om samen met haar lidverenigingen en doelgroepen West-Vlaanderen tot een voorbeeldregio te maken waar een gezond leefmilieu en ecosystemen drager zijn van een welvarende ecologisch duurzame samenleving.

Bestuur West-Vlaamse Milieufederatie vzw

Voorzitter Kristina Naeyaert
Penningmeester Marcel Heintjens
Secretaris Martine Langen
Bestuursleden Peter Hantson, Dries Vandewoude, Rik Samyn & Bertjan Olivier

Lidverenigingen

Momenteel overkoepelt de West-Vlaamse Milieufederatie 87 natuur- en milieuverenigingen, die werken in West-Vlaanderen.

Voor een volledig overzicht:
www.westvlaamsemilieufederatie.be/organisatie/wiezijnwij

Wil uw organisatie graag ook lid worden van onze koepel?
Stuur een mail met uw kandidatuur naar de coördinator van de West-Vlaamse Milieufederatie: katty.de.wilde@westvlaamsemilieufederatie.be

Adviesraden & overleg

Contactpersonen West-Vlaamse Milieufederatie

Provinciale Mineraad
Bart Vanwildemeersch

Procoro West-Vlaanderen
Katty De Wilde

Adviescomité buitenluchtrecreatie Westtoer
Bart Vanwildemeersch

Managementcomité plattelandsontwikkeling
Bart Vanwildemeersch

Overleg met De Vlaamse Waterweg
Kristina Naeyaert

Bekkenraad Bovenshelde
Kristina Naeyaert

Resoc Noord
Marcel Heintjens

Kust 2020, TOPzone Kust, taskforce duurzame recreatieve visserij, ...
Bart Vanwildemeersch

Colofon tijdschrift

Het tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie verschijnt 4 keer per jaar: maart • juni • september • december
Dit tijdschrift is jaargang 16, editie dec 2021 - jan - feb 2022
Verantwoordelijke uitgever

Kristina Naeyaert | Normandiëstraat 178 | Wevelgem

Eindredactie secretariaat@westvlaamsemilieufederatie.be

Aan dit tijdschrift werkten mee Kristina Naeyaert, Bart Goudeseune, Isabel Lemahieu, Katty De Wilde & Bart Vanwildemeersch

Layout Leander Depypere

Coverfoto Stavele • Bart Goudeseune

Overname van artikels en illustraties mag mits toelating van de redactie en bronvermelding: Tijdschrift West-Vlaamse Milieufederatie vzw

Het drukken van dit tijdschrift verloopt 100% isopropylalcoholvrij met biologische inkt en chemievrije drukvormvervaardiging op 100% gerecycleerd papier door drukkerij Drukta

Dit tijdschrift en/of onze nieuwsbrief beleid digitaal ontvangen?
Stuur een mail naar: secretariaat@westvlaamsemilieufederatie.be

Contacteer ons

Secretariaat en maatschappelijke zetel West-Vlaamse Milieufederatie vzw
Beenhouwersstraat 9 | 8000 Brugge | 050 70 71 07

Mail secretariaat@westvlaamsemilieufederatie.be

Website www.westvlaamsemilieufederatie.be

Facebook www.facebook.com/wmfkoepel

Coördinator Katty De Wilde | 0468 09 90 95

katty.de.wilde@westvlaamsemilieufederatie.be

Beleidsmedewerker Bart Vanwildemeersch | 0468 07 17 07

bart.vanwildemeersch@westvlaamsemilieufederatie.be. @WMF_Bart

De West-Vlaamse Milieufederatie is erkend als milieuorganisatie door de Vlaamse Overheid. De West-Vlaamse Milieufederatie wordt ondersteund door Provincie West-Vlaanderen.

Natuur en milieu, we gaan ervoor

Activiteiten West-Vlaamse Milieufederatie

West-Vlaamse Natuurstudiedag | 5 maart 2022

20 jarig jubileum. Thema: 'Tendensen in de West-Vlaamse natuur'
Met schrijfwedstrijd 'Hét natuurbelevingsmoment van 2042'.

Win een fluisterboottocht voor 25 personen naar keuze op de Blankaart of toegangtickets voor het Zwin.

Meer info: www.westvlaamsemilieufederatie.be/natuurstudiedag
en blz. 12 van dit tijdschrift.

Wildlife Taxi Team zoekt nog enthousiaste vrijwilligers!

Doorkruis je vaak je regio of rijd je graag rond?
Word **transporteur** en breng een gewond of ziek dier naar een VOC in jouw buurt.

Kan je goed communiceren?
Word **dispatcher** en schakel een van onze vele transporteurs in.

Laat van je horen via
afdelingenteam@vogelbescherming.be of 03 296 26 80

Het Wildlife Taxi Team is een afdeling van Vogelbescherming Vlaanderen vzw en volledig afhankelijk van vrijwilligers. Meer info op vogelbescherming.be.

V.O. Marcel Antelmink, Walburgstraat 37, 9100 Sint-Niklaas

© Bart Goudeseu

Ook graag je activiteit op onze cover?
secretariaat@westvlaamsemilieufederatie.be

Meer activiteiten ontdekken?
www.westvlaamsemilieufederatie.be

Hou onze facebookpagina in het oog!